

AVRUPA PEYZAJ SÖZLEŞMESİ

Önsöz

İşbu metnin imzacısı olan Avrupa Konseyi üyesi Devletler,

Avrupa Konseyi'nin amacının üyeleri arasında ortak mirasları olan idealleri ve ilkeleri korumak ve gerçekleştirmek için daha büyük bir birlik başarmak olduğunu ve bu amacın özellikle ekonomik ve sosyal alanlarda anlaşmalar vasıtasıyla takip edildiğini göz önüne alarak;

Sosyal ihtiyaçlar, ekonomik faaliyetler ve çevre arasında dengeli ve uyumlu bir ilişkiye dayanan sürdürülebilir kalkınmayı sağlamaya önem vererek;

Peyzajın kültürel, ekolojik, çevreyle ilgili ve sosyal alanlarda, önemli bir kamu yararı rolü olduğunu, ekonomik faaliyetler için elverişli ve korunması, yönetimi ve planlamasının iş imkânı yaratılmasına katkı sağlayabilecek bir kaynak oluşturduğunu not ederek;

Peyzajın yerel kültürlerin biçimlenmesine katkısı bulunduğunun ve Avrupa doğal ve kültürel mirasının insan refahı ve Avrupalı kimliğinin sağlaştırılmasına katkıda bulunan temel bir bileşeni olduğunun farkında olarak;

Peyzajın her yerdeki insan için kırsal alanlarda ve şehir dışında, bozulmuş alanlarda ve aynı zamanda yüksek kaliteli alanlarda, sıra dışı güzelliğiyle tanınmış alanlarda ve aynı zamanda günlük alanlarda yaşam kalitesinin önemli bir parçası olduğunu kabul ederek;

Tarım, ormancılık, endüstriyel ve maden üretim tekniklerindeki ve bölgesel planlama, şehir planlaması, ulaştırma, altyapı, turizm ve dinlenmedeki gelişmelerin ve daha genel bir düzeyde dünya ekonomisindeki değişikliklerin birçok durumda peyzajların dönüşümünü hızlandırdığını not ederek;

Toplumun yüksek kalitedeki peyzajlardan yararlanma ve peyzajların gelişmesinde etkin bir rol oynama isteğine yanıt vermeyi dileyerek;

Peyzajın bireysel ve sosyal refahın anahtar bir ögesi olduğuna ve korunmasının, yönetiminin ve planlamasının toplumdaki herkese haklar ve sorumluluklar getirdiğine inanarak;

Doğal ve kültürel mirasın korunması ve yönetilmesi, bölgesel ve uzamsal planlama, yerel öz yönetim ve sınır ötesi işbirliği alanında uluslararası düzeyde mevcut olan hukukî metinleri ve özellikle Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşama Ortamlarını Koruma Sözleşmesini (Bern, 19 Eylül 1979), Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesini (Granada, 3 Ekim 1985), Avrupa Arkeoloji Mirasının Korunması Sözleşmesini (gözden geçirilmiş) (Valetta, 16 Ocak 1992), Ülkesel Topluluklar veya Makamlar Arasında Sınırötesi İşbirliği Alanında Avrupa Çerçeve Sözleşmesini (Madrid, 21 Mayıs 1980) ve ek protokollerini, Avrupa Yerel Öz Yönetim Şartını (Strazburg, 15 Ekim 1985), Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesini (Rio, 5 Haziran 1992), Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşmeyi (Paris, 16 Kasım 1972) ve Çevresel Konularda Bilgiye Erişim, Karar Vermeye Halkın Katılımı ve Yargıya Başvuru Sözleşmesini (Aarhus, 25 Haziran 1998) dikkate alarak;

Avrupa peyzajlarının kalitesinin ve çeşitliliğinin ortak bir kaynak oluşturduğunu ve korunması, yönetimi, planlaması için işbirliği yapmanın önem taşıdığını kabul ederek;

Münhasıran Avrupa'daki tüm peyzajların korunmasına, yönetimine ve planlamasına hasredilmiş yeni bir düzenleme sağlanmasını arzu ederek;

aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

Bölüm I - Genel hükümler

Madde 1 - Tanımlar

Sözleşme'nin amaçları çerçevesinde:

- a. "Peyzaj", insanlar tarafından algılandığı şekliyle, karakteri doğal ve/veya insanî unsurların eyleminin ve etkileşiminin sonucu olan bir alan anlamına gelir;
- b. "Peyzaj politikası", yetkili kamu makamları tarafından peyzajların korunması, yönetimi ve planlaması amacıyla yönelik olarak özel önlemlerin alınmasına izin veren genel ilkelerin, stratejilerin ve rehber kuralların ifadesi anlamına gelir;
- c. "Peyzaj kalitesi hedefi", belli bir peyzaj için yetkili kamu makamları tarafından kamunun çevresinin peyzaj hatlarına ilişkin arzularının ifade edilmesi anlamına gelir;
- d. "Peyzaj korunması", bir peyzajın önemli ve tipik hatlarının korunması ve devamı için yapılan, peyzajın doğal biçiminden ve/veya insan faaliyetinden kaynaklanan miras değerinin haklı kıldığı eylemler anlamına gelir;
- e. "Peyzaj yönetimi", sürdürülebilir kalkınma perspektifinden, bir peyzajın düzenli bakımını sosyal, ekonomik ve çevreyle ilgili süreçlerin yol açtığı değişiklikleri yönlendirecek ve uyumlaştıracak biçimde temin etmeye yönelik eylem anlamına gelir;
- f. "Peyzaj planlaması", peyzajların geliştirilmesi, restore edilmesi veya yaratılması için yapılan ileri görüşlü güçlü eylem anlamına gelir.

Madde 2 – Kapsam

15. Maddede yer alan hükümlere tâbi olarak, bu Sözleşme Tarafların ülkelerinin tamamına uygulanır ve doğal, kırsal, kentsel alanları ve banliyöleri kapsar. Karayı, kıta içi suları ve deniz alanlarını içerir. Özellikleriyle öne çıktıkları düşünülebilecek peyzajları ve aynı zamanda her günkü ya da bozulmuş peyzajları ilgilendirir.

Madde 3 - Amaçlar

Bu Sözleşme'nin amaçları peyzaj korunmasını, yönetimini ve planlamasını geliştirmek ve peyzaj konularında Avrupa işbirliğini düzenlemektir.

Bölüm II - Ulusal önlemler

Madde 4 - Sorumlulukların bölüşümü

Her bir Taraf bu Sözleşme'yi ve özellikle 5. ve 6. Maddeleri kendi kuvvetler ayrımına göre, anayasal ilkelerine ve idarî düzenlemelerine uygun olarak ve yetki devri ilkesine saygı göstererek Avrupa Yerel Öz Yönetim Şartı'nı dikkate alarak uygulayacaktır. Bu Sözleşme'nin hükümlerinden sapmaksızın, her bir Taraf, Sözleşme'nin uygulanmasını kendi politikalarıyla uyumlu hale getirecektir.

Madde 5 - Genel önlemler

Her bir Taraf,

- a. Peyzajları, yasayla, insanların çevrelerinin önemli bir bileşeni, onların paylaştıkları kültürel ve doğal mirasın çeşitliliğinin bir ifadesi ve kimliklerinin bir temeli olarak tanımayı;
- b. 6. Maddede belirtilen özel önlemlerin kabulü yoluyla, peyzaj korunması, yönetimi ve planlamasını amaçlayan peyzaj politikaları oluşturmayı ve uygulamayı;
- c. Genel kamuoyunun, yerel ve bölgesel makamların ve yukarıdaki b fıkrasında bahsedilen peyzaj politikalarının tanımlanmasına ve uygulanmasına ilgi duyan diğer tarafların katılımını sağlamak için usul oluşturmayı;

d. Peyzajı, bölgesel ve şehir planlama politikalarına ve kültürel, çevresel, tarımsal, sosyal ve ekonomik politikalarına ve aynı zamanda peyzaj üzerinde doğrudan veya dolaylı etkisi olabilecek diğer politikalarına katmayı

yükümlenir.

Madde 6 - Özel önlemler

A) Bilinç düzeyinin yükseltilmesi

Her bir Taraf, sivil toplumun, özel örgütlerin ve kamu makamlarının peyzajların değeri, rolü ve bunlarda yapılan değişiklikler konusunda bilinç düzeyini yükseltmeyi yükümlenir.

B) Yetiştirme ve eğitim

Her bir Taraf,

a. Peyzaj değerlendirmesi ve işlemleri uzmanlarının yetiştirilmesini;

b. Peyzaj politikası, peyzaj korunması, yönetimi ve planlaması konularında kamu ve özel sektörlerdeki meslek sahipleri ve ilgili dernekler için çok disiplinli yetiştirme programları;

c. İlgili ders konularında peyzajlara bağlı olan değerlere ve peyzajların korunması, yönetimi, planlamasının ortaya çıkarttığı meselelere değinen okul ve üniversite dersleri

geliştirmeyi yükümlenir.

C) Tanımlama ve değerlendirme

1. 5.c Maddesinde şart koşulduğu gibi, ilgili tarafların etkin katılımıyla ve peyzajlarıyla ilgili bilgiyi geliştirme anlayışıyla, her bir Taraf,

- a.i. ülkesinin her yanındaki kendine ait peyzajları belirlemeyi;
- ii. bunların tipik özelliklerini bunları dönüştüren güçleri ve baskıları çözümlenmeyi;
- iii. değişiklikleri kaydetmeyi;

b. böylece belirlenmiş olan peyzajları, bu peyzajlarla ilgilenen tarafların ve ilgili nüfusun bunlara attığı özel değerleri dikkate alarak değerlendirmeyi

yükümlenir.

2. Bu belirleme ve değerlendirme işlemleri 8. Madde uyarınca Avrupa düzeyinde Taraflar arasında düzenlenecek deneyim ve metodoloji değişimleri tarafından yönlendirilecektir.

D) Peyzaj kalitesi hedefleri

Her bir Taraf, belirlenmiş ve değerlendirilmiş peyzajlar için 5.c Maddesi uyarınca kamuoyuna danıştıktan sonra peyzaj kalitesi hedeflerini tanımlamayı yükümlenir.

E) Uygulama

Peyzaj politikalarını yürürlüğe koymak için her bir Taraf, peyzajı korumaya, yönetmeye ve/veya planlamaya yönelik düzenlemeleri uygulamaya sokmayı yükümlenir.

Bölüm III - Avrupa işbirliği

Madde 7 - Uluslararası politikalar ve programlar

Taraflar, uluslararası politikaların ve programların peyzaj boyutunun dikkate alınması hususunda işbirliği yapmayı ve peyzaj kapsamına giren hususlarda, gerektiği yerde, tavsiyede bulunmayı yükümlenirler.

Madde 8 - Karşılıklı yardımlaşma ve bilgi değişimi

Taraflar, bu Sözleşmenin diğer maddelerine göre alınan önlemlerin etkinliğini artırmak için işbirliği yapmayı ve özellikle,

- a. birbirlerini deneyim havuzu oluşturmak ve bilgi değişimi yoluyla peyzaj konularında teknik ve bilimsel yardımda bulunmayı ve araştırma projelerinin sonuçlarını vermeyi;
- b. özellikle yetiştirme ve enformasyon amaçlarıyla peyzaj uzmanları değişimini geliştirmeyi;
- c. Sözleşme'nin hükümlerinin kapsadığı tüm konularda bilgi değişiminde bulunmayı

yükümlenirler.

Madde 9 - Sınıraşan peyzajlar

Taraflar, yerel ve bölgesel düzeyde sınıraşan işbirliğini ortak peyzaj programları hazırlayarak ve uygulayarak gerekli yerlerde teşvik edeceklerdir.

Madde 10 - Sözleşmenin uygulanmasının izlenmesi

1. Avrupa Konseyi Statüsünün 17. Maddesine göre kurulmuş bulunan mevcut yetkili Uzmanlar Komiteleri Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından Sözleşme'nin uygulanmasını izlemekten sorumlu tayin edileceklerdir.
2. Uzmanlar Komitelerinin her toplantısının ardından, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, Bakanlar komitesine yapılan çalışmalara ve Sözleşme'nin yürütülmesine ilişkin bir rapor iletacaktır.
3. Uzmanlar Komiteleri, Bakanlar Komitesi'ne Avrupa Konseyi Peyzaj Ödülünün verilmesine ilişkin ölçütleri ve ödülü yöneten ilgili kuralları teklif edeceklerdir.

Madde 11 - Avrupa Konseyi Peyzaj Ödülü

1. Avrupa Konseyi Peyzaj Ödülü, bu Sözleşme'nin Taraflarından birinin peyzaj politikasının bir parçası olarak, peyzajlarını korumak, yönetmek ve/veya planlamak için, uzun süreli etkinliğini kanıtlamış ve böylelikle Avrupa'daki diğer ülkesel yönetimlere örnek olabilecek bir politika veya önlemler oluşturmuş olan yerel ve bölgesel makamlara ve bunlardan oluşan gruplara verilebilecek bir payedir. Bu paye peyzaj korunması, yönetimi veya planlamasına özellikle dikkate değer katkılarda bulunmuş olan hükümet dışı örgütlere de verilebilir.
2. Avrupa Konseyi Peyzaj Ödülü için yapılan başvurular Taraflarca 10. Maddede bahsedilen Uzmanlar Komitelerine tevdi edilecektir. Sınıraşan yerel ve bölgesel makamlar ve ilgili yerel ve bölgesel yönetimlerden oluşan gruplar, ortaklaşa yönettikleri peyzajlar için başvurabilirler.
3. 10. Maddede bahsedilen Uzmanlar Komitelerinden gelen öneriler üzerine, Bakanlar Komitesi, Avrupa Konseyi Peyzaj Ödülünün verilmesiyle ilgili ölçütleri tanımlayacak ve yayımlayacak, ilgili kuralları kabul edecek ve Ödülü verecektir.
4. Avrupa Konseyi Peyzaj Ödülünün verilmesi, ödülü kazananları ilgili peyzaj alanlarının sürdürülebilir korunması, yönetimi ve/veya planlamasını sağlamaya teşvik etmek içindir.

Bölüm IV - Nihai hükümler

Madde 12 - Diğer düzenlemelerle ilişki

Bu Sözleşme'nin hükümleri, diğer mevcut veya gelecek, bağlayıcı ulusal veya uluslararası düzenlemelerde yer alan peyzaj korunması, yönetimi ve planlamasıyla ilgili daha sıkı hükümlere hâlel getirmeyecektir.

Madde 13 - İmza, onay ve yürürlüğe girme

1. Bu Sözleşme Avrupa Konseyi Üyesi Devletlerin imzasına açık olacaktır. Sözleşme onaylamaya, kabule veya uygun bulmaya tabi olacaktır. Onaylama, kabul ve uygun bulma belgeleri Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdi edilecektir.

2. Sözleşme, Avrupa Konseyi Üyesi on Devletin önceki fıkranın hükümleri uyarınca Sözleşme'yle bağlanma rızalarını ifade ettikleri tarihten sonraki üç aylık sürenin sona ermesini izleyen ayın ilk gününde yürürlüğe girecektir.

3. Sözleşme'yle bağlanma rızasını daha sonra açıklayan herhangi bir imzacı Devlet açısından, Sözleşme, onay, kabul veya uygun bulma belgesinin teslim edildiği tarihten sonraki üç aylık sürenin sona ermesini izleyen ayın ilk gününde yürürlüğe girecektir.

Madde 14 - Katılım

1. Bu Sözleşme'nin yürürlüğe girmesinden sonra, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Avrupa Topluluğunu veya Avrupa Konseyi üyesi olmayan herhangi bir Avrupa Devletini Avrupa Konseyi Statüsünün 20. d Maddesinin öngördüğü şekilde bir çoğunluk kararıyla ve Bakanlar Komitesinde sandalye bulundurmaya hakkı olan taraf Devletlerin oybirliğiyle Sözleşme'ye katılmaya davet edebilir.

2. Bu Sözleşme, katılan herhangi bir Devlet veya katılımı halinde Avrupa Topluluğu bakımından, katılım belgesinin Avrupa Konseyi Genel Sekreterliğine tevdi edildiği tarihten sonraki üç aylık sürenin sona ermesini izleyen ayın ilk gününde yürürlüğe girebilecektir.

Madde 15 - Toprağa bağlı uygulama

1. Herhangi bir Devlet veya Avrupa Topluluğu, imzalama sırasında veya onaylama, kabul, uygun bulma veya katılım belgelerini tevdi ederken Sözleşme'nin uygulanacağı toprak veya toprakları belirleyebilir.

2. Herhangi bir Taraf daha sonraki herhangi bir tarihte Avrupa Konseyi Genel Sekreterine yapılan bir bildiriyle bu Sözleşmenin uygulama alanını bildiride belirtilen başka bir toprağı kapsayacak şekilde genişletebilir. Sözleşme, bu toprak açısından Genel Sekreter tarafından bildirinin alınma tarihinden sonraki üç aylık sürenin sona ermesini izleyen ayın ilk gününde yürürlüğe girecektir.

3. Yukarıdaki iki fıkraya uyarınca yapılan herhangi bir bildiri, böyle bir bildiride bahsedilen toprak açısından, Genel Sekretere yapılacak bir bildirimle geri çekilebilir. Böyle bir geri çekme, Genel Sekreterin bildirim aldığı tarihten sonraki üç aylık sürenin sona ermesini izleyen ayın ilk gününde yürürlüğe girecektir.

Madde 16 - Ayrılmayı İhbar

1. Herhangi bir Taraf, herhangi bir tarihte, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne yapılan bir bildirimle bu Sözleşme'den ayrılacağını bildirir.

2. Böyle bir ayrılma, Genel Sekreter tarafından bildirim alındığı tarihten sonraki üç aylık sürenin sona ermesini izleyen ayın ilk gününde yürürlüğe girecektir.

Madde 17 – Değişiklikler

1. Herhangi bir Taraf veya 10 uncu maddede bahsedilen Uzmanlar Komiteleri bu Sözleşme'ye değişiklikler getirilmesini teklif edebilirler.

2. Herhangi bir değişiklik teklifi Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne bildirilecek, o da teklifi Avrupa Konseyi üyesi Devletlere, diğer Taraflara ve 14 üncü madde hükümleri uyarınca bu Sözleşme'ye katılmaya davet edilen, üye olmayan tüm Avrupa Devletlerine bildirecektir.

3. 10. Maddede bahsedilen Uzmanlar Komiteleri teklif edilen tüm değişiklikleri inceleyecek ve Tarafların temsilcilerinin dörtte üç çoğunluğuyla kabul edilen metni kabul için Bakanlar Komitesi'ne tevdi edecektir. Avrupa Konseyi Statüsü'nün 20.d Maddesinin öngördüğü çoğunlukla ve Bakanlar Komitesi'nde sandalye bulundurmaya hakkı olan Taraf devletlerin oybirliğiyle kabulünden sonra metin, kabul için Taraflara gönderilecektir.

4. Herhangi bir değişiklik, bu değişikliği kabul eden Taraflar açısından, Avrupa Konseyi üyesi üç Devletin kabullerini Genel Sekretere bildirdikleri tarihten sonraki üç aylık sürenin sona ermesini izleyen ayın ilk gününde yürürlüğe girecektir. Daha sonra kabul eden herhangi bir Taraf açısından böyle bir değişiklik, anılan Tarafın Genel Sekretere kabulünü bildirdiği tarihten sonraki üç aylık sürenin sona ermesini izleyen ayın ilk gününde yürürlüğe girecektir.

Madde 18 – Bildirimler

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, Avrupa Konseyi üyesi Devletlere ve bu Sözleşme'ye katılan herhangi bir Devlete veya Avrupa Topluluğu'na,

- a. Her türlü imzalama işlemini,
- b. Her türlü onay, kabul, uygun bulma veya katılım belgesi tevdi edilmesini;
- c. Bu Sözleşmenin 13, 14 ve 15 inci Maddeleri uyarınca gerçekleşen her türlü yürürlüğe girme tarihini;
- d. 15 inci Madde uyarınca yapılan her türlü bildiri;
- e. 16 ncı Madde uyarınca yapılan her türlü ayrılmayı;
- f. Her türlü değişiklik teklifini, 17 nci Madde uyarınca kabul edilen her türlü değişikliği ve bunların yürürlüğe giriş tarihlerini;
- g. Bu Sözleşme ile ilgisi olan tüm diğer kararları, bildirimi, enformasyonu veya haberleşmeyi

bildirecektir.

Şahadet eden aşağıda imzası bulunanlar, bu amaçla gereğince yetki verilmiş olarak bu Sözleşme'yi imzalamışlardır.

Floransa'da 2000 yılı Ekim ayının bu 20 nci gününde her iki metin eşit derecede geçerli olmak üzere İngilizce ve Fransızca hazırlanmış olup, tek bir nüsha Avrupa Konseyi arşivinde saklanacaktır. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, Avrupa Konseyi üyesi her bir Devlete ve bu Sözleşme'ye katılmaya davet edilen tüm Devletlere ve Avrupa Topluluğu'na onaylanmış örnekler gönderecektir.

** Tercüme Resmi Gazete'den alınmıştır.*